

Architektonické biennale 2010, Benátky 29. srpna – 21. listopadu 2010

Od 29. srpna do 21. listopadu se v Benátkách konalo již dvanácté architektonické biennale. Jeho letošní titul *People Meet in Architecture* sliboval ambiciózní projekt. Vyjádřila to i hlavní kurátorka, slavná japonská architektka Kazuyo Sejima, když v úvodu ke katalogu psala o tom, že výstava má být pokusem znovu nalézt architekturu a její potenciál v současné společnosti. Kurátorka poskytla jednotlivým vystavujícím téměř úplnou volnost při koncipování individuálních expozic, což je odvážný přístup, který dává prostor inovativním a vizionářským nápadům, nebojácným architektům i průlomovým myslitelům. Výstava jako celek pak není určována jedinou orientací, ale mnohostí pohledů. Ponechme nyní stranou expozice architektů, kteří prezentovali své realizace nebo projekty právě ve výstavbě. Naprostá většina z nich se řadí mezi skvělé a vysoce inspirativní stavby. Architektonická praxe ze všech koutů světa se tak ukázala v rozrůzně podobě, ale obecně na velmi vysoké úrovni. Zde je třeba jmenovat i samotnou Kazuyo Sejimu a její ateliér Sanaa.

Žádný z pozorných návštěvníků však nemohl přehlédnout, že zmíněný kurátorský přístup zároveň umožnil vyjevit určitý vnitřní rozpor. Nemalá část expozic zaměřených konceptuálně či nějak programově, snažících se o určitou vizi nebo prezentujících různé výzkumy vykazovala nejen neuvěřitelnou různost úrovně, prozrazovala ne vždy vysoký teoretický výkon, ale často se ani nevztahovala k tématu výstavy. Návštěvníka mohlo místy až překvapit, s jak slabě promyšlenými expozicemi

se může setkat na prestižní mezinárodní výstavě. Navíc se až příliš často zdálo, že problém spočívá v tom, že jednotlivé expozice nemají divákovi mnoho co nabídnout, nepřinášejí žádné závazné, či alespoň nové sdělení, neukazují žádné směřování. Některé příspěvky referovaly jen o dojmech nebo osobních vzpomínkách, pocitech, jiné udivovaly svou naivitou. Z většiny expozic se nebylo možné dobrat nějakého koherentního, pečlivě a logicky vybudovaného názoru na vztah architektury a společnosti, případně na vývoj takového vztahu v současnosti. Ukázalo se, že podstatná část vystavujících (na biennale nešlo jen o architektky) nedokáže řádně reflektovat náročnou výzvu přemýšlet o architektuře ve vztahu k něčemu tak komplikovanému, jako je současná společnost, a logicky pak nemůže mnoho přínosného vystavit či nabídnout.

Z tohoto trochu bezradně působícího průměru pak vyčnívalo několik příspěvků, které svou intelektuální úrovní výrazně zastiňovaly vše okolo. Takové expozice se většinou zaměřily na jednotlivá užší témata. Například Rem Koolhaas, slavný nizozemský architekt a myslitel, který umí neuvěřitelným způsobem otvírat témata ležící ladem, témata zapomenutá, či naopak zcela nová, se ve své expozici nazvané „Preservation“ rozhodl poukázat na závažný problém dnešního světa: obrovskou disproporci mezi na jedné straně nerefléctovaně a nezadržitelně narůstajícím množstvím míst, měst, staveb i věcí, které jsou „chráněné“ a jsou tudíž vyjmuty z vývoje, změny, života, jsou „nezměnitelné“ zakonzervovány ve své podobě, a na straně druhé pak stále rychleji se měnícím zbytkem planety. Koolhaas tvrdí, že bude brzy potřeba se pečlivěji, a pře-

devším uvědoměle rozhodovat, co chránit, a co naopak vědomě nechránit (tedy např. zbourat či nechat zaniknout). Otázka ve starém světě jistě aktuální. Pochopeno šířeji, je to i výzva k promyšlení toho, co pro nás znamená tradice a naše kultura: kolik jsme schopni unést, udržovat a předávat dále.

Obraz architektury, který toto biennale ukázalo, je v určitém smyslu rozporný. Na jedné straně skvělé výkony jak architektů světových jmen (tzv. „starchitects“), tak méně známých či neznámých architektů a ateliérů. Na straně druhé roz-

poruplná úroveň výkonů oblasti teoretické, myslitelské. Problém přitom nespočíval v tom, že výstava neukázala žádnou jednotu v soudobé architektuře. Současný svět něco takového ani neumožňuje ani nežádá. Popsaný stav však přispěl k tomu, že proklamované nalézání nového potenciálu architektury pro současnou společnost vyznělo rozpačitě. Podle mého názoru se tak velké plány kurátorky nenaplnily. Přesto stálo toto biennale rozhodně za vidění a již nyní se můžeme těšit na to, s čím novým a odlišným přijde příští, 13. biennale v roce 2012.

Jiří Tourek